

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра дитячої хірургії

ОБ'ЄДНАННЯ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ

*До 85-річного ювілею
кафедри дитячої хірургії*

Науково-практична конференція
з міжнародною участю

18–19 травня 2023 р.

Тези доповідей

Одеса ОНМедУ 2023

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра дитячої хірургії

ОБ'ЄДНАННЯ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ

*До 85-річного ювілею
кафедри дитячої хірургії*

Науково-практична конференція
з міжнародною участю

18–19 травня 2023 р.

Тези доповідей

Одеса ОНМедУ 2023

УДК 617-053.2(043.2)
О-13

Редакційна колегія

О. О. Лосєв, М. Г. Мельниченко,
В. М. Аплевич, Л. Б. Елій

Відповідальна за випуск

д. мед. н., професор М. Г. Мельниченко

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Одеського національного
медичного університету МОЗ України
Протокол № 5 від 30.03.2023 р.*

Об'єднання науки та практики: до 85-річного
О-13 ювілею кафедри дитячої хірургії : наук.-практ.
конф. з міжнар. участю. Одеса, 18–19 травня 2023 р. :
тези доп. [Електронне видання] — Одеса :
ОНМедУ, 2023. — 356 с.
ISBN 978-966-443-124-5

Збірка містить тези доповідей учасників науково-практичної конференції з міжнародною участю, які об'єднані за тематичними напрямками, а саме: питання історії розвитку дитячої хірургії на Одещині та в Україні, сучасні досягнення дитячої хірургії та педіатричної науки в Україні, сучасні особливості викладання клінічних дисциплін у медичному вищому закладі освіти.

УДК 617-053.2(043.2)

ISBN 978-966-443-124-5

© Одеський національний
медичний університет, 2023

Розділ 1

**СЛАВЕТНИЙ ШЛЯХ
ДИТЯЧОЇ ХІРУРГІЇ ОДЕЩИНИ**

**Лосєв О. О. — д. мед. н., професор,
завідувач кафедри дитячої хірургії,
Одеський національний медичний університет**

СПОГАДИ ЗАВІДУВАЧА КАФЕДРИ

Минулого року виповнилося півстоліття, як я вперше як лікар — дитячий хірург прийшов до клініки дитячої хірургії. За ці роки перед очима пройшов цілий калейдоскоп осіб, подій, хворих, незвичайних і звичайних клінічних випадків. Перше величезне враження справив на мене завідувач кафедри професор М. Л. Дмитрієв, якого я побачив ще студентом третього курсу, коли прийшов до студентського гуртка.

Для мене він був людиною-легендою, людиною іншого покоління. Завжди зовні строгий, підтягнутий у немислимо білому, накрохмаленому халаті та шапочці.

За часів студентства, коли він прямував коридором, ми намагалися притиснутися до стіни — боялися та поважали. Мое перше знайомство з ним «накоротко» відбулося після розподілу. Я отримав направлення на наукову працю на кафедру топографічної анатомії. Засмутився. Хотів у клініку. Приходжу до Людмили Василівни Прокопової та розповідаю. Вона каже: «Шеф у стоматологічній клініці, біжи, може він допоможе».

Стою біля дверей стоматінституту, чекаю. Виходить Модест Львович. Скаржусь. «Ну, що ж, пішли!» Дістає свої улюблені цигарки «Новина», і ми пішли від Княжої до Ольгіївської, розмовляючи про все — про роботу, про дім, рідних, про плани на майбутнє. Ніколи не забуду цих хвилин. Потім будуть інші відкриття, але ці залишилися найяскравішими.

Питання зі мною вирішилося протягом 15 хвилин, і я був направлений до дитячої міської клінічної лікарні № 1. Модест Львович став моїм першим наставником на нелегкій дорозі дитячого хірурга. Він практично за руку вводив мене в цей складний світ, іноді простим напутнім словом, іноді міг ляяти перед усіма за неправильні дії.

З ним я починав мою першу дисертацію, присвячену косим переломам гомілки. Ми разом сиділи в операційній, на скелеті відпрацьовували модель фіксації гомілки спицями. Після того, як його не стало, мені довелося змінювати тему дисертації.

Після Модеста Львовича моїм керівником і наставником стала Людмила Василівна Прокопова. Невеликого зросту, рухлива, весь час у пошуку нових знань, методів лікування. Її консультації являли для нас закінчені лекції на різні теми. Вона часто була у клініках, де впроваджувалися нові методи лікування, з ентузіазмом привозила їх до нас. Так, наприклад, ми вперше побачили операцію Дюамеля при хворобі Гіршпрунга, методика якої вона привезла з клініки Г. А. Баїрова. До своїх лекцій Людмила Василівна ставилася з великою відповідальністю. Я, будучи лекційним асистентом, бачив ці конспекти, написані на перфокартах, які постійно були при ній під час лекцій. До речі, цю методика вона запозичила у Модеста Львовича. На кожній лекції обов'язково демонструвався хворий. Не кажучи вже про ілюстрацію матеріалу у вигляді таблиць, слайдів тощо. Саме Людмила Василівна запропонувала мені нову тему дисертації, присвячену стафілококової деструкції легень у дітей.

Людмила Василівна як жінка, як мати завжди чуйно ставилася до кожного хворого. Не забуду дві безсонні ночі, які ми провели з нею біля ліжка дитини, оперованої з приводу величезної пухлини заднього середостіння. На неї страшно було дивитися, від втоми вона вже не могла стояти, але не відходила від дитини ні на хвилину. У цьому вона була вся. І так усе життя.

Кафедра дитячої хірургії у кожному поколінні завжди славилася високопрофесійними хірургами та викладачами. Професори Л. В. Прокопова, В. С. Топузов, доценти К. П. Олексюк, А. І. Чанг, М. В. Сушков, асистент І. М. Киселевич давали нам, студентам і молодим лікарям, найдосконаліші знання та навички, які допомагали у повсякденній роботі.

Професор Вадим Сергійович Топузов вів гурток СНТ з дитячої хірургії. Розбір хворих був завжди дуже цікавим, детальним і нерідко служив керівництвом до дії в подальшій моїй роботі. Ми завжди намагалися бути присутніми у нього на операціях. Техніка оперативних втручань була в нього на найвищому рівні.

Доцент Костянтин Петрович Олексюк навчив мене не поспішати з діагнозом. Він завжди говорив: «Зрозумій, перед тобою хвора дитина, вона налякана, її реакція неадекватна і навряд чи тобі допомагатиме знайти істину. Оціни всю обстановку, звертаючи увагу на деталі, а потім виходь на діагноз». Досі пам'ятаю ці слова і роблю саме так. Саме Костянтин Петрович асистував мені під час першої моєї операції, а потім завжди приходив на допомогу в скрутних ситуаціях.

Ада Іванівна Чанг — її лекції та практичні заняття сяjali енциклопедичними знаннями в будь-якій галузі дитячої хірургії. Завжди дуже вимоглива, вона намагалася навчити нас методології здобутих знань у спеціальності. Досі перед очима її коронна операція із задньої фіксації хребта при сколіозі.

Микола Васильович Сушков був асом у лікуванні закритих ушкоджень черепа. Його дисертація, присвячена наслідкам травм черепа, досі не втратила свого значення.

Ірина Михайлівна Киселевич чудово знала ортопедію та травматологію дитячого віку, і ці знання намагалася передати нам — молодим лікарям.

Кафедра завжди брала активну участь у клінічній роботі лікарні. Ранкові конференції проводив сам Модест Львович Дмитрієв, а потім Людмила Василівна Прокопова. Звіти чергової служби, детальний розбір хворих, що надійшли, та важких хворих, погодження тактики лікування, зауваження, розклад операцій в усіх відділеннях лікарні були справжньою школою для всіх співробітників кафедри та лікарні.

Тепер, опинившись на їхньому місці, я розумію, який ступінь відповідальності за кожного хворого лежить на керівникові клініки.

Ми є по-справжньому клінічною кафедрою, незважаючи на велику зайнятість у навчальному процесі.

Працюючи у відділеннях, ми підтримували чудове ставлення до лікарів відділення.

Не можу не сказати про мого наставника у плановій хірургії завідувача відділення Леоніда Євгеновича Головатюка. Високий, вражаючий, з гарним почуттям гумору, він і оперував ніби жартома і водночас дуже дбайливо. Тканини самі розходилися під його скальпелем. Ще в інтернатурі багато що давав мені робити самостійно, але при цьому виглядав з-за плеча, контролюючи та спрямовуючи.

Вілен Трохимович Правосудов завідував відділенням гнійної хірургії, де я написав дві дисертації, присвячені деструктивним пневмоніям у дітей. Унікальною був людиною по життю. Ортодокс із найбагатшим клінічним досвідом, який передавав молоді. У його відділенні виходжувалися одні з найважчих хворих у клініці. Він був безвідмовним помічником, допомагаючи мені оперувати дітей з деструктивними пневмоніями.

Йосип Зіновійович Сverdлов — завідувач ургентного відділення. Про його «садизм» діставати чергову зміну і сестер відділення питаннями і перевітками ходили легенди. Його акуратизм та увага до хворого давали змогу вчасно ставити діагноз у найскладніших хворих, а кандидатська дисертація, присвячена бімануальному ректоабдомінальному обстеженню дітей із гострим сприяла апендицитом, порятунку життя багатьох маленьких пацієнтів.

Назву лише не повний перелік ургентних хірургів, з якими мені пощастило працювати і які запам'яталися на все життя: це фронтові хірурги Лукерія Іванівна Фатєєва, Володимир Іванович Клочков, хірурги — Сергій Олександрович Миколаєв, Віталій Іванович Калібердін, Арій Олександрович Ігнат'єв, Віталій Пляцок та інші.

Незважаючи на те, що лікувальна робота займала багато часу, та все ж основним призначенням кафедри завжди було навчання студентів. І тут співробітники кафедри намагалися докласти максимум зусиль, щоб викладання дитячої хірургії було мотивовано не лише для інтернів, а й для лікарів інших спеціальностей. У зв'язку з цим протягом заняття робота з хворими посідала особливе місце, на той час теоретичний курс супроводжувався наочною ілюстрацією тих випадків, які не можна було показати в клініці. Перев'язувальні, операційні, ендоскопія — все це доступно студентам під час занять. Так було з моменту становлення кафедри і досі.